

# Agro Nyt

Et månedligt nyhedsbrev fra Schiller Institutet

årgang 12 nr. 7

juli 2000

## VELKOMMEN TIL ØRESUNDSBROEN

*Så er Danmark atter blevet en bro rigere. En stor en, endda. Så stor, at vi har råd til at dele den med svenskerne. Et imponerende bygningsværk. En æstetisk nydelse. Stor ingeniørkunst. Ja, man bliver helt poetisk. Men broen er så stor, at den fortjener bedre end en fattig hyldest fra en prosaisk redaktør. Kun rigtige digtere har ord, der kan favne så vidt, så bredt, så højt. Hvad ville H.C. Andersen ikke have fået ud af en spadseretur til Malmö? Eller en vandretur over Storebæltsboen til fødebyen Odense? Vi kan kun gisne om de farvestrålende sindsbilleder og stemninger, der ville have fyldt Den gamle Digtets hoved midt ude i Øresund eller Storebælt. Kun i glimt kan vi ane hans tankers dybde, når vi selv i huj og hast svæver højt over vandene. Vor egen fattige fantasi rækker desværre ikke halvt så langt. Men vi ved, hvad han fik ud af en »Fodreise fra Holmens Canal til Østpynten af Amager i Aarene 1828 og 1829«. Her er Andersen nået til Langebro:*

*»Allerede var jeg nogle Skridt inde paa Broen, da det falder mig ind, at her var just Leiligheden til at tænke smukke Ting.*

*Hvad maatte der ikke kunne tænkes og føles paa Grændse-Skjællet af det gamle og det nye Aar, ved at staae midt imellem Kjøbenhavn og Amager?*

*Aaret er dog en af de rigeste Førster paa denne Jord, men kun i forbigaaende lære vi at kjende ham; hele 365 Dage bruger han til at bringe sit Fløtte-Gods igjennem Livet ind i den store Evighed, og naar disse ere forbi, seer man kun Sporene han efterlod paa den store Landevei, og den lille Streg Tiden ridser paa sin Tavle, forat vise, nu gik der atter et Aar over Jorden.*

*Det nye holder strax sit Indtog efter det gamle, og hvo kan undre sig over, at det bruger saa mange Dage at bringe sit Fløtte-Gods igjennem Livet, naar man kun ret betragter det store Tog. – Utallige Vugger og Liigkister, Brudeskarer og væbnede Hære, seer man i det store Følge. Jeg vil nu slet ikke tale om de mange Læs vandede Skrifter og andre menneskelige Daarligheder det fører med sig.*

*En halv Time maatte jeg altsaa endnu vente her, før jeg kunde betræde Broens Midte, men hvormed skulde jeg imidlertid fordrive Tiden? Jeg grundede en Smule, da begyndte det ganske underligt at røre sig i min Lomme. Ja det er ikke saa godt at gaae ved Midnat med en Hoffmanns Elixiere des Teufels i Lommen; det undrede mig derfor slet ikke, at denne begyndte at spøge. Jeg trak Exemplaret frem, Vinden tog fat i Bladene, og jeg hørte det ganske tydeligt smaasnakke. Læse ved Maaneskinnet gik ikke an, den bedste Maade at tilbringe den halve Time paa, var altsaa, at høre hvad den kunde fortælle.«*

## POLITISK JORDSKÆLV I KOREA

Topmødet mellem Sydkoreas præsident **Kim Dae-jung** og Nordkoreas statsleder **Kim Jong-il** i den nordkoreanske hovedstad **Pyong-Yang** den **13.-14. juni** blev en positiv politisk overraskelse af historiske dimensioner. Kun de færreste havde turde håbe på andet end et kort, køligt og formelt møde mellem de to koreanske ledere, hvis lande teknisk set stadig er i krig med hinanden (**Koreakrigen 1951-53** er aldrig blevet traktatmæssigt afsluttet -red.). I stedet blev topmødet en varm og åben forbrødring. Via den første direkte tv-transmission mellem de to lande nogensinde, så millioner af sydkoreanerne med vantro forbavselse deres præsident Kim Dae-jung blive modtaget i lufthaven af Kim Jong-il med ordene: »Velkommen, jeg har længtes efter at se dig«, hvorefter de to statsledere i fælles triumftog kørte gennem Pyong-Yangs gader, hvor mere end **600.000** begejstrede nordkoreanere havde taget opstilling.

Det første konkrete resultat af topmødet blev en **11-punkts** samarbejdsaftale, efter hvilken der øjeblikkeligt skal skabes kontakt mellem de to landes militære ledelser, med henblik på at træffe de nødvendige forholdsregler for at forhindre en væbnet konflikt (grænsen mellem Nord- og Sydkorea er den mest militariserede i verden -red.). Dernæst skal den formelle våbenhvile hurtigst muligt afløses af en endelig fredsaftale. Grænserne skal åbnes, så de familier, der har været adskilt under hele **Den kolde Krig**, atter kan genforenes. Der skal etableres en komité for økonomisk samarbejde, og der skal iværksættes storstilede projekter for at genopbygge de afskårne veje, jernbane- og kommunikationslinier mellem nord og syd.

**Schiller Instituttets** forslag til opbygningen af en **Eurasisk Landbro**, der også indeholder konkrete forslag til infrastrukturprojekter på den koreanske halvø har i de seneste par år cirkuleret bredt blandt indflydelsesrige kredse i **Seoul**. Derfor var det bemærkelsesværdigt, at den sydkoreanske avis *Korea Times* allerede den **13. juni**, da nyheden om en forestående samarbejdsaftale blev kendt, kunne give en indgående beskrivelse af en række infrastrukturprojekter, som den sydkoreanske regering allerede nu skulle have på tegnebordet. Projekterne har en forbløffende lighed med de projekter, der fremlægges i den Eurasiske Landbro. *Korea Times* skrev bl.a.: »Den sydkoreanske regering ønsker at opbygge et omfattende højhastighedsjernbanenet, der skal forbinde alle de vigtigste byer på den koreanske halvø. Et af projekterne er en massiv forbindelse, som forbinder **Pusan** med **Shinuiji** via Seoul og Pyong-Yang, mens et andet skal forbinde **Mokpo**, **Cholanamdo** og **Rajin** via Seoul og **Wonsan**. Med udgangspunkt i jernbaneprojekterne har regeringen i Seoul ambitiøse planer om at opbygge et jernbanenet, der står i forbindelse med de vigtigste jernbanelinier i **Kina** og **Rusland**.«

Ifølge det koreanske nyhedsbureau *ChosunIlboNews* den **14. juni** vil samarbejdsaftalen involvere infrastrukturprojekter til en samlet værdi af **65 mia. dollars**. Ud over jernbanelinier og motorveje vil der også blive tale om en massiv udbygning af kraftværker og anden infrastruktur i Nordkorea.

## STRATEGISK OPBRUD I ASIEN

Afspændingen mellem Nord- og Sydkorea har vidtrækkende strategiske, politiske og økonomiske konsekvenser. Faktisk ville topmødet næppe have fundet sted, hvis ikke der forinden var sket betydelige regionale strategiske skred. De

gamle regionale modstandere, **Kina** og **Japan**, er ved at rykke tættere sammen.

En væsentlig katalysator i det strategiske opbrud i **Det fjerne Østen** har været **Vestens** reaktion på finanskrisen i **Asien** i **1997**. I særdeleshed **IMF's** behårde krav om politiske og økonomiske reformer, som betingelse for de nødlån, som **Thailand**, **Indonesien** og **Sydkorea** måtte optage for at overleve den akutte krise i vinteren **1997-98**. Dernæst **USA's** brutale afvisning af Japans forslag til oprettelsen af en asiatisk valutafond, **AMF**. Set med asiatiske øjne var IMF, USA og de vestlige regeringer mere optaget af at redde de vestlige banker og udnytte krisen til egen fordel, bl.a. ved at opkøbe billige kriseramte asiatiske virksomheder, end af at forsvare de asiatiske lande og deres befolkninger imod økonomisk ødelæggelse.

Den situation vil man ikke stå i én gang til. Derfor har de **10** medlemslande i den sydøstasiatiske samarbejdsorganisation **ASEAN**, sammen med Sydkorea, Japan og Kina, dannet en fælles valutapulje til forsvar imod fremtidige finanskriser. Det skete på et møde i **Chiangmai**, **Thailand** den **6. maj**, hvor man også åbent erklærede, at dette nye asiatiske økonomiske samarbejde skal være første skridt i oprettelsen af en AMF (se også *Agro-Nyt*, **juni '00**).

I et interview med *Agro-Nyt's* samarbejdspartner *Executive Intelligence Review*, *EIR*, den **14. juni**, bekræftede en embedsmand i det sydkoreanske finansministerium, at topmødet mellem **Kim Dae-jung** og **Kim Jong-il** bør vurderes i lyset af den asiatiske aftale fra Chiangmai. »For Asien kunne dette være et godt tidspunkt at rejse sig. Det er en historisk chance. Kim Dae-jung kunne blive en landsfader. Men den koreanske genopbygning kan ikke gennemføres under det nuværende finanssystem, der domineres af IMF's chokterapi og ustabile svingninger fra spekulative pengetransaktioner, som til enhver tid kan udløse en ny krise i Asien. Vi kan ikke engang brødføde vor egen befolkning under det nuværende system; mange står uden arbejde. Hvis vi forsøgte at brødføde yderligere **25 millioner** nordkoreanere, ville det blot presse skatterne så højt op, at landet ville gå bankerot. Nøjagtigt som det skete i **Tyskland**. I det nuværende system går de fleste kreditter til afdrag på gamle dårlige lån eller til spekulative investeringer med et hurtigt afkast. I stedet burde vi satse på **20 til 30-årige** langfristede investeringer i kapitalgoder som f.eks. højhastighedstog, elektrificering og andre teknologier.«

Som reaktion på *EIR's* henvisning til infrastrukturprojekter i en **Eurasisk Landbro**, svarede embedsmanden i det sydkoreanske finansministerium: »Helt rigtigt, vi burde bygge »projektiltog« (»bullet train«, det japanske højhastighedstog -red.) fra **Pusan** til **Pyong-Yang**. Men for at gøre det, må vi have et nyt finanssystem, der kan reorganisere den gamle gæld, afskrive den kortfristede gæld, lægge et låg på spekulatoren og maksimere de langfristede kapitalinvesteringer.«

En embedsmand i det koreanske udenrigsministerium understregede overfor *EIR* den **14. juni**, at topmødet var blevet skabt »af koreanere, for koreanere«, og at man i Sydkorea var stolte over, ikke længere at være afhængige af hjælp udefra. Kinas aktive rolle er dog svær at skjule, og embedsmandens kommentar havde primært adresse til USA. Ifølge tidsskriftet *AsiaWeek* den **25. maj** har Kim Dae-jung fuldstændigt ignoreret udenrigsminister **Madeleine Al-**

**brigh**ts krav om, at Sydkorea allerede under forberedelserne til topmødet skulle fremlægge kritik af Nordkoreas missil-program. Samme fru Albright blev også så fornærmet over, at Sydkorea »kun« sendte sin viceudenrigsminister **Ban Ki-moon** til **Washington** for at beskrive oplægget til topmødet, mens udenrigsminister **Lee Joung-binn** rejste til **Beijing**, at hun nægtede at møde ham.

Udviklingen i Asien er ved at køre USA ud på et sidespor. Officielt er regeringen i Washington naturligvis »lykkelig« for den overraskende udvikling på den koreanske halvø, men i det amerikanske udenrigsministerium vokser panikken. Ifølge den amerikanske avis *The Washington Post* den **25. juni** har Sydkorea allerede stillet en planlagt opstilling af et amerikansk anti-missilsystem i bero. Det har kastet det omstridte anti-missil-forsvarssystem **NMD (National Missile Defense)** ud i yderligere vanskeligheder. **Rusland** og **Kina** har kraftigt protesteret imod de amerikanske planer om at bryde **ABM-traktaten** fra **1971**, og de fleste af USA's allierede i **Europa** har haft meget store betænkeligheder. Kun Sydkorea og Japan havde på forhånd vist interesse i det amerikanske anti-missilsystem. Det har nu ændret sig. Stærkt presset af de hastige strategiske omvæltninger meddelte det amerikanske udenrigsministerium den **20. juni**, at man ikke længere vil anvende begrebet »slyngelstater« om lande, USA ikke er på god fod med. Det var ellers disse »slyngelstater«, som f.eks. Nordkorea, anti-missilsystemet skulle være rettet imod.

En lang række artikler, taler og kommentarer fra ledende politiske kredse i Asien har i de sidste par måneder afspejlet en hurtigt voksende modstand imod en videreførelse af den økonomiske politik, USA og Europa har påtvunget den øvrige verden. Der bliver stillet alvorlige spørgsmål ved globaliseringen og de ukontrollerede kapitalbevægelser. De mest prominente talsmænd for denne holdning er Japans tidligere finansminister **Eisuke Sakakibara** og Malaysias premierminister **Mahathir bin Mohamad**. Samme skepsis kom også til udtryk under en konference i **Sichuan-provinsens** hovedstad **Chongqing** i Kina den **8.-9. juni**. Konferencen bar overskriften »Internationalt Symposium om Udviklingen af Det vestlige Kina«, og var arrangeret af provinsregeringen. Blandt de inviterede talere var **Schiller Instituttets** repræsentanter **Mary Burdman** og **Jonathan Tennenbaum**.

## EUROPA I BEVÆGELSE

USA har ikke kun problemer med at fastholde sin indflydelse i **Stillehavsområdet**. Det knager også på tværs af **Atlantehavet**. Den **26. juli** havde USA's udenrigsminister **Madeleine Albright** samlet repræsentanter for **108** lande til en konference i **Warszawa** under overskriften »Demokratiernes Fællesskab«. Formålet var at danne en ny »pressionsgruppe«, der kunne stå samlet indenfor internationale organer, som f.eks. **FN**. Men her sagde **Frankrig** stop. Man har fået nok af fru Albrights aktivistiske form for udenrigspolitik. Udenrigsminister **Hubert Vedrine** sagde til nyhedsbureauet *Associated Press* den **27. juni**: »Problemet er, at de vestlige lande opfatter demokrati som en slags religion, man bare skal omvende folk til«. Ifølge en talsmand i det franske udenrigsministerium vil Frankrig ikke være med til en ny »kold krigs-opdeling« af verden.

Under sit officielle besøg i **Tyskland** den **27. juni** under-

stregede Frankrigs præsident **Jacques Chirac**, at der aldrig kan blive tale om et føderalt **Europa** eller en overnational regering. Men den franske præsident gjorde det også klart, at Tyskland og Frankrig vil accelerere den europæiske integration til et tempo, hvor andre lande (f.eks. **Danmark** og **Storbritannien** -red.) ikke kan eller vil være med. Det har skabt panik i **London**, hvor **Tony Blairs** regering frygter at blive sat helt uden for indflydelse. Panikken begyndte allerede den **5. juni**, da de **11** medlemslande i **Den monetære Union** på et møde i **Luxemburg** besluttede at omdanne den hidtil uformelle »euro-11-komite« til en formel følgegruppe, der skal holde politisk øje med **Den europæiske Centralbank**. Ifølge den britiske avis *The Daily Telegraph* den **6. juni** arbejder regeringen i **Paris** på en omfattende revision af **Maastricht-traktaten**, så euro-11-komiteen får fuld politisk autoritet over den fælles økonomiske politik. Det ville fjerne den neoliberalistiske spændetrøje, som euro-11-landene hidtil har været fastspændt i. Det kunne også, i tilfælde af en ny finanskrise, betyde et europæisk brud med den anglo-amerikanske monetære politik.

## JO HURTIGERE BOBLEN BRISTER ...

Den **5. juni** offentliggjorde »centralbankernes centralbank«, **Bank for International Settlements, BIS**, sin årsrapport – en slags tilstandsrapport over verdens finanssystem. Rapportens konklusioner blev fremlagt af bankens præsident, den svenske riksbankchef **Urban Bäckström**, på en pressekonference i **Basel** samme dag. Trods det forsigtige »banksprog« var der ikke meget at tage fejl af. Den rekordlave opsparing i **USA**, det rekordhøje underskud på den amerikanske betalingsbalance, den høje dollarkurs og de alt for høje aktiekurser udgør en alvorlig trussel imod det globale finanssystem.

Den europæiske finanspresse havde de store overskrifter fremme: »Advarsel om en hård global landing«, skrev *The Financial Times* i **London**; »Farlig dynamik på finansmarkederne« skrev *Handelsblatt* i **Tyskland**; og »Verdensøkonomien trues af chok«, skrev *Le Monde* i **Frankrig**. Men i **USA** skrev man slet ingenting. Den amerikanske presse ignorerede fuldstændig BIS' årsrapport. Eneste undtagelse var en kommentar på den finansielle hjemmeside *CBS Markets Watch* den **8. juni**, hvor økonom **Paul Erdman** afviste rapportens konklusioner som værende anti-amerikanske og pro-europæiske.

Oversætter man BIS-rapportens forsigtige »bankvendinger«, er der ellers meget, som burde bekymre den almindelige amerikaner. Over halvdelen af den amerikanske befolkning har investeret i aktier, og hver gang en krise har truet kurserne på **Wall Street**, har føderalbankchef **Alan Greenspan** beredvilligt sænket renten og øget kreditterne. Den går bare ikke længere. Det amerikanske privatforbrug er alt for højt og skal ned, også selv om det går ud over aktiekurserne. BIS skrev: »På ét punkt er alle stort set enige: Den nuværende vækst i den hjemlige efterspørgsel i USA er uholdbar og potentielt inflationær... Da alle overvejelser om finanspolitiske indgreb målbevidst peger i den modsatte retning, er den seneste tendens til pengepolitiske stramminger særdeles velkommen, også selv om priserne på værdipapirer for tiden er sårbare. Hvis faldende kurser på værdipapirer straks resulterer i en lempelse af pengepolitikken, vil faren for stigende ansvarsløshed være stor. Under alle om-

stændigheder er sandsynligheden for en voldsom og vedvarende reaktion på finansmarkederne betydeligt reduceret, hvis vi virkelig er trådt ind i en »ny æra«. Hvis vi ikke er det, kunne man sige, at jo hurtigere boblen brister, jo bedre.

Ifølge BIS kan et krak på finansmarkederne blive så voldsomt, at det kan blive nødvendigt at gribe ind. Alligevel advarer banken om, at det ikke er en god idé at redde aktieejerne for enhver pris. Lad dem, der spekulerer i IT-aktier o.l., brænde fingrene: »Afinvestering kan gå både for hurtigt og for langt. Denne fare er ikke uden konsekvenser, hverken for USA eller en række andre udviklede lande. I betragtning af den seneste tids lave opsparingsrate og de omfattende investeringer i fast ejendom og varige goder, vil det dog være let at udskyde fremtidige udgifter. Men når først det står klart, at visse investeringer aldrig kommer til at give det forventede afkast, skal den uheldige investor have lov til at betale prisen, hurtigst muligt endda, så kapaciteten kan reduceres, og den langsigtede profitabilitet hurtigt bliver genskabt. Det må være den vigtigste lærdom fra **Japani 1990'erne**.«

Ifølge *The Financial Times* den **26. juni** har den britiske centralbank, **Bank of England**, advaret de britiske banker om, at deres største tabsrisiko ligger på udlån til amerikanske kunder. Med en samlet låntagning på **95 mia. dollars** er USA den største kunde i **City of London**. Den næststørste, **Tyskland**, har kun lånt knap **30 mia. dollars**. Mens to tredjedele af lånene til Tyskland er kreditter til tyske banker, så går over halvdelen af udlånene i USA direkte til private personer og virksomheder. Det øger tabsrisikoen betydeligt, mener Bank of England.

## MAGTKAMP BAG HØJE OLIEPRISER

En artikel i det amerikanske tidsskrift *Executive Intelligence Review*, *EIR*, den **9. juni**, har vakt opsigt i den arabiske verden. *EIR's* redaktion har fået adskillige henvendelser om kopier fra ledende arabiske kredse, og den **22. juni** bragte den iranske avis *The Teheran Times* artiklen i sin fulde længde. Under overskriften »Olie og det kommende finansielle ragnarok« beskrev *EIR's* økonomiske readaktør, **William Engdahl**, baggrunden for, at oliepriserne er steget fra bare **10 dollars** per tønde i **januar 1999** til over **30 dollars** i dag.

Som det var tilfældet under oliekrisen i **1973-74**, er det medlemmerne af de olieproducerende landes organisation **OPEC**, der i dag får skylden for olieprisstigningerne - og nøjagtig som dengang, er det helt forkert, skriver William Engdahl. Allerede i **maj 1973**, under et hemmeligt møde i den indflydelsesrige organisation **Bilderberger-gruppen**, der blev afholdt på hotel **Saltsjöbaden** i **Sverige**, blev det besluttet at redde kriseramte storbanker og olieselskaber gennem en »recirkulering« af oliedollars. Fem måneder senere steg oliepriserne med **400%**, og et gigantisk kredsløb af oliepenge gennem bankerne i **City of London** tog sin begyndelse.

I dag skal man finde årsagen til de skyhøje oliepriser i de store olieselskabers kamp om fremtidens produktionskilder og markedsandele. De største europæiske og amerikanske olieselskaber har slået sig sammen i fire oliegi-ganter, **BP-Amoco**, **Exxon-Mobil**, **Royal Dutch Shell** og **TotalFina-**

forbeholdt avispostkontoret

**Elf**. De kontrollerer i dag oliemarkedet, og de kæmper indædt om kontrollen over fremtidens olie-kilder omkring **Det kaspiske Hav**. Men fusionerne har kostet dyrt, og alle de nye selskaber er dybt forgældede. Bankerne, som har finansieret fusionerne, ønsker naturligvis at få deres penge igen. Derfor har de været medvirkende til en omfattende spekulation i oliederivater (der intet har at gøre med den fysiske handel med olie -red.). Det er primært denne spekulation, der har drevet priserne i vejret, ikke **OPEC's** produktionsaftaler. Der er masser af olie på markedet.

## AD HOC-HØRING OM VALGPROGRAM

Selv om vicepræsident **Al Gore** ligger langt efter sin republikanske modkandidat, **Texas' guvernør George W. Bush**, i alle meningsmålinger, mener **Det demokratiske Partis** nationale lederskab ikke, at det er nødvendigt med en politisk diskussion om partiets valgprogram op til præsidentvalget i november. De traditionelle programhøringer og diskussioner forud for partikonventet er blevet aflyst. Derfor tog **Lyndon LaRouches** kampagneledelse den **22. juni** initiativ til at samle **11** demokratiske delstatsrepræsentanter til en heldagshøring om de problemer, der tynger »manden på gulvet«, og hvad **Det demokratiske Parti** burde gøre ved dem.

Høringen blev ledet af delstatsrepræsentant **Erik Fleming** fra **Mississippi**, og blandt paneldeltagerne var den tidligere præsidentkandidat og senator **Eugene McCarthy**. Nuværende præsidentkandidat **Lyndon LaRouche** var blandt de mange, som holdt et politisk indlæg.

Høringen var delt op i tre paneldiskussioner: **1)** Den internationale finanskriser, **2)** krisen i sundhedssystemet og **3)** problemer i retsvæsenet og de grundlovssikrede rettigheder. Indlæggene fra høringen vil blive offentliggjort i en pamflet, som vil blive omdelt i mere end **1 mio.** eksemplarer op til **Det demokratiske Partis** konvent i **august**.

Den **23. juni** talte Lyndon LaRouche på en konference om den internationale finanskriser arrangeret af den italienske minister for parlamentariske relationer **Patrizia Toia** og parlamentsmedlem **Giovanni Bianchi**. Konferencen fandt sted i den smukke **Cenacolo-sal** i den italienske parlamentsbygning i **Rom**. Der deltog mere end **70** repræsentanter fra de politiske partier, regeringen, industrien og fagforeninger, samt enkelte udenlandske ambassader.

## LÆS OM DEN EURASISKE LANDBRO

**Schiller Institut** har udgivet to temahæfter (nr. 1 og nr. 3), som beskriver **Lyndon LaRouches** forslag til et gigantisk infrastrukturprojekt, der forbinder Europa med Asien. En mere detaljeret gennemgang findes i *Executive Intelligence Review's* specialrapport: *The Eurasian Land-Bridge*. Ovenstående kan bestilles fra *Agro-Nyt's* redaktion.

**AGRO-NYT** udgives hver måned af **Schiller Institut**, Postboks 2613, 2100 København Ø, tlf: 35 43 00 33, Giro 564-8408, e-mail: sch-inst@inet.uni2.dk Internet-adresse: <http://www.schillerinstitut.dk/> Redaktion: Poul Rasmussen (ansvh.), Tom Gillesberg, Percy Rosell, Thomas Vissing og Executive Intelligence Review News Service. Abonnement: 1 år - 2000 kr. 6 mdr. - 1000 kr. 3 mdr. - 600 kr. Eftertryk kun tilladt med kildeangivelse ISSN: 0905-3786 Eget tryk